

Hand-out #4.6 De revolutie van de liefde

Tekstgedeelte: Mattheüs 5:43-48

43 U hebt gehoord dat er gezegd is: U moet uw naaste liefhebben en uw vijand moet u haten.

44 Maar Ik zeg u: Heb uw vijanden lief; zegen hen die u vervloeken; doe goed aan hen die u haten; en bid voor hen die u beledigen en u vervolgen;

45 zodat u kinderen zult zijn van uw Vader, Die in de hemelen is, want Hij laat Zijn zon opgaan over slechte en goede mensen, en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.

46 Want als u hen liefhebt die u liefhebben, wat voor loon hebt u dan? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde?

47 En als u alleen uw broeders groet, wat doet u meer dan anderen? Doen ook de tollenaars niet zo?

48 Weest u dan volmaakt, zoals uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.

Inleiding

Dit is Jezus' laatste illustratie bij wat Hij bedoelt met de 'gerechtigheid overvloediger dan die van de schriftgeleerden en Farizeeën' (zie Mattheüs 5:17-20 en hand-out #4.0). Het gedeelte heeft de toon van een climax, omdat het alles uit het voorgaande nog een keer samenvat in het licht van de liefde van en voor God en de naaste.

De inhoud van de levensles

Deze levensles heeft de volgende structuur: 43: de overgeleverde wet; 44-45a: herinterpretatie van Jezus; 45b: twee ondersteunende uitspraken; 45-47: twee illustratieve parallellen; 48: concluderende aansporing.

A. De overgeleverde wet (vers 43)

** U hebt gehoord dat er gezegd is: U moet uw naaste liefhebben*

Het eerste deel is een vrijwel letterlijk citaat uit Leviticus 19:18, te vinden in een lang gedeelte over huiselijke en burgerlijke wetten in het licht van de oproep om heilig te zijn zoals de HEER onze God heilig is. De tekst daar luidt: 'U mag geen wraak nemen of een wrok koesteren tegen uw volksgenoten, maar u moet uw naaste liefhebben als uzelf. Ik ben de HEERE.' De woorden 'als uzelf' laat Jezus weg, blijkbaar om de parallellie met wat volgt niet te verstoren.

Het valt meteen op dat in Leviticus in plaats van het woord 'naaste' het woord 'volksgenoot' staat. Letterlijk betekent het Hebreeuwse woord daar: vriend, metgezel, kennis.' Dit is veelbetekenend, want de naaste beperkte zich in Leviticus ook echt tot het eigen volk, tot het vertrouwde en bekende. Binnen die kring valt er uiteraard ook genoeg te oefenen in de liefde, maar de blik was wel naar binnen gericht.

**en uw vijand moet u haten.* Deze woorden staan niet in de tekst in Leviticus en ook niet letterlijk in het Oude Testament. Woorden in die richting kun je wel vinden in Psalm 139:21-22, 26:5, Deuteronomium 7:2 en 30:7. Jezus verwoordt hier dus blijkbaar wat in de

toenmalige joodse traditie geloofd werd. In het Joodse denken van toen werden de andere volken (de heidenen) vrij algemeen vijanden genoemd. Het vreemde werd dus als vijandig beleefd en gezien. Voor vreemdelingen golden daarom andere regels. Het gebod tot naastenliefde was in het Oude Testament nog een beperkt gebod. In Jezus' tijd werd dit door iedereen zo geloofd. Geloven uitte zich vaak in een (vijandig) wij- en zijgeloof.

B. De herinterpretatie van Jezus (44-45a)

Net als in de vorige 5 illustraties herinterpreteert Jezus dit oude gebod in het licht van de 'overvloedige gerechtigheid' van het Koninkrijk.

**Maar Ik zeg u: Heb uw vijanden lief (44a).* Met wat misschien wel de meest revolutionaire uitspraak van Jezus is breidt Hij het liefdegebod uit tot alle mensen, inclusief degene die we niet als naaste kunnen verdragen: de vijand. De liefde die Jezus van zijn leerlingen vraagt houdt geen halt bij het vreemde, bij wie anders is en zelfs niet bij diegenen die jou naar het leven staan. Het gaat om liefde voor iedereen. En dit is wat tot de kernidentiteit van een leerling in het Koninkrijk moet behoren.

Goed om te beseffen dat liefde niet allereerst een emotie is, maar een beweging van het hart. Het gaat om het betonen van liefde, ook als je gevoel daar misschien niet helemaal in mee kan komen. Als je hart verbonden is met de overvloedige bron van Gods liefde kan dat een beweegreden zijn die veel sterker is dan ons (gekwetste) gevoel.

**zegen hen die u vervloeken; doe goed aan hen die u haten; en bid voor hen die u beledigen en u vervolgen (44).* Met drie sprekende voorbeelden illustreert Jezus hoe dat liefhebben van je vijanden eruit zou kunnen zien.

-Iemand vervloekt je en wenst je dus het aller-slechtste toe, maar jij zegent hem terug, wenst hem dus het allerbeste.

-Iemand haat jou en zet dat ook om in overeenkomstig gedrag, maar jij reageert door goed te blijven doen.

-Iemand beledigt je, haalt je eer en je reputatie en dus je identiteit door het slijk, maar je antwoordt ermee dat je blijft bidden voor die ander.

Dit zijn sprekende voorbeelden (geen nieuwe geboden!), die ons kunnen helpen in vergelijkbare situaties vanuit ons hart een overvloedige gerechtigheid te beoefenen.

**zodat u kinderen zult zijn van uw Vader, Die in de hemelen is (vers 45a).* Jezus bedoelt hier niet dat je door het betonen van liefde het kinschap van de Vader kunt verdienen. Dat lijkt Hij wel te zeggen, maar dat zou niet kloppen met de hele lijn van zijn onderwijs. We mogen en moeten het dus precies andersom lezen: door het betonen van bovenstaande daden van liefde zal blijken – zichtbaar worden – wat het betekent om een kind van deze hemelse Vader te zijn. We betonen deze liefde omdat we Gods kinderen zijn, niet om het te worden.

C. Twee ondersteunende uitspraken (45b)

**want Hij laat Zijn zon opgaan over slechte en goede mensen, en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.* Wie is de hemelse Vader dan en wat karakteriseert Hem? Jezus richt onze aandacht op de manier waarop God, als Schepper, zijn goede gaven aan de wereld geeft. Iedere dag laat Hij de zon opgaan, maar niet alleen over zijn volk Israël of over een klein groepje uitverkorenen. Nee, de zon gaat op over slechte en over goede mensen. Over mensen die het verdiend (lijken te) hebben én over mensen voor wie dat

bepaald niet zo is. Hetzelfde geldt voor de regen als bron van vruchtbaarheid. De druppels vallen niet alleen op de akker van de boer die volgens de Thora leeft, maar ook over de akker van degene die de wetten aan zijn modderige laars lapt. De hemelse Vader laat zich in zijn overvloedige liefde dus niet begrenzen door voor redenen ook. Hij zegent zelfs zijn vijanden. Zou dat geen reden zijn voor zijn kinderen dat ook te doen?

D. Twee illustratieve parallellen (46-47)

**Want als u hen liefhebt die u liefhebben, wat voor loon hebt u dan? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde? En als u alleen uw broeders groet, wat doet u meer dan anderen? Doen ook de tollenaars niet zo?* Met deze twee voorbeelden maakt Jezus duidelijk dat liefhebben als uitdrukking van overvloedige gerechtigheid veel meer is dan het 'gewone'. Het gewone is dat je liefhebt die jou liefheeft, die bij je hoort. Wie zo liefheeft doet niets wat groter is dan verwacht mag worden. Even scherp geformuleerd: maffia-bazen houden ook heel veel van hun familie, daarin onderscheiden ze zich niet van anderen. Maar Jezus moedigt zijn leerlingen aan zich wél en juist op dit punt te onderscheiden. We zijn immers leerlingen in het Koninkrijk, geroepen om zout en licht in de wereld te zijn. Wat is zouter en lichter dan liefde voor alle mensen, zelfs voor de vijand?

Het woord 'loon' is een typisch joods woord, dat door Jezus niet als uitdrukking van 'verdienste' wordt gebruikt, maar meer als vrucht van overvloedige gerechtigheid. En is het geen grote beloning als in ons leven vruchten van gerechtigheid groeien die het leven echt goed maken?

E. Concluderende aansporing (48)

Veel uitleggers geloven dat dit vers niet alleen de conclusie is van deze zesde illustratie, maar ook van het hele gedeelte over de 'overvloedige gerechtigheid'. Het is hoe dan ook een geweldig slotakkoord van dit hoofdstuk!

**Weest u dan volmaakt, zoals uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.*

-Het Griekse woord 'teleios' is weer een woord met zo'n rijke betekenis dat iedere vertaling tekortschiet. Lezen we het tegen de achtergrond van het Hebreeuwse 'tamim', dan betekent het 'heel, gaaf, zonder gebrek'. Andere vertalingen zijn: perfect, in ethische zin volmaakt, oprecht. Het is duidelijk dat het hier om een karakterbeschrijving gaat die alleen van toepassing is op God en dat zegt Jezus dan ook: jullie Vader, die in de hemelen is, is volmaakt.

-Deze volmaaktheid van karakter wordt ons als leerlingen in het Koninkrijk voorgehouden als de norm van het goede leven. Alleen een leven zonder enig gebrek kan in die zin echt helemaal goed zijn. Het is ook onze toekomstige bestemming, als het koninkrijk in alle volheid gekomen is! Nu is het een bron van verlangen.

-Maar net als in 45a moeten we ook hier niet denken dat Jezus ons voor de onmogelijke opgave stelt om met inspanning van al ónze krachten zo perfect te worden als God zelf. Daarmee zouden we op het spoor van de schriftgeleerden en Farizeeën komen en daar wil Jezus ons nu juist vanaf leiden. Ook hier is de lijn: als kind van de volmaakte hemelse Vader mogen we steeds meer op Hem gaan lijken. Vanuit de relatie met Hem worden we, ons oefenend in de volmaakte gerechtigheid van het koninkrijk in het leven van elke dag, veranderd naar zijn beeld. We mogen putten uit zijn volmaaktheid om van daaruit liefde uit te delen, zelfs naar onze vijand.

De (mogelijke) betekenis voor vandaag

De revolutie van de liefde

In een boekhandel zag ik een boek met de titel *Love Revolution*. Het was geschreven door een coach die mensen wil helpen weer liefde en vertrouwen te gaan ervaren in hun leven zodat ze het ook kunnen geven aan de wereld. En ik dacht: dat is nou precies wat Jezus in gang zet met zijn Bergrede. Een revolutie van liefde in een wereld vol vijandschap en haat. In deze levensles komt de kracht van die liefdesrevolutie volop aan het licht. Jezus geeft hoog op van de onvoorwaardelijke liefde die zijn Vader tentoonspreidt in de wereld en moedigt zijn leerlingen steeds meer op deze Vader te gaan lijken. Als we het nog niet begrepen hadden, dan begrijpen we het hopelijk nu wel: de Bergrede is een leerweg die een liefdesrevolutie in gang wil zetten. Een beweging van overvloedige gerechtigheid, die tegenstellingen overwint, breuken heelt en haat sust. Deze revolutie was de verklaring dat de vroege kerk zo hard groeide, ze spreidde een ongekende liefde ten toon. Zou de kerk in onze tijd ook weer de drager kunnen zijn van deze revolutie? Wat moet er dan in onszelf veranderen? En in onze kerken? Veel, dat is duidelijk. Maar de belofte is ook overvloedig: overvloedige gerechtigheid is beschikbaar in het koninkrijk van God!

Verdiepende vragen

1. Herken je het dat onze liefde vaak niet verder reikt dan de vertrouwde kring? Wat is daar het 'loon' van? Kan dat beter?
2. Ben je je ervan hoe bewust hoe vrijgevig en liefdevol onze Vader in de hemel is? Wat doet het je dat Hij zo grenzeloos goed is voor mensen in deze wereld? Voel je je met Hem verbonden?
3. Wie zijn voor ons de 'vijanden'? Hoe kunnen we hen liefhebben?
4. Hoe kunnen wij groeien in zijn 'zoals onze Vader in de hemelen'? Ben je daar al ingegroeid? Hoe ging dat?
5. Verlang je ernaar om mee te mogen doen in de revolutie van de liefde zoals Jezus die ontketende? Hoe kan de kerk daar een oefenplaats in zijn?

Oefening: Kijk naar de zon en de regen

Kijk uit het raam en zie de zon opkomen of de regen neerdalen.

Besef dat het zonlicht en de waterdruppels tekenen zijn van Gods liefde voor alle mensen.

Wie zouden Gods vijanden kunnen zijn die hier toch van mogen genieten.

Wie is op dit moment jouw vijand, dichtbij of ver weg?

Welke daad van liefde zou je voor hem of haar kunnen betonen in dicht licht?

Vraag je Vader in de hemel om net zo te mogen worden als Hij.

Memoriseer

Mattheüs 5:48 Weest u dan volmaakt, zoals uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.